

Március idusának ünnepe 1921-ben.

Wolf Károly, Szmracsányi és Budaváry hatalmas beszéde. — Huszezer ember ünnepe a Petőfi-téren. — Az egyetemi ifjuság szabadságünnepi. — A Védő Ligák irredenta ünnepe.

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) Káprázat lép be szemünkbe, amikor neki ülünk, hogy beszámolóit írjunk március idusának megünnepléséről. A máskor hideg, fekete tinta, mintha nemzetünk szent színeiben ragyogna. A máskor hideg, lélektelen papiros, mintha lángra gyulna tömérdek magyar szemének fényétől, szívének tüztől, lelkének vulkánjától! Mintha itt ülne mellettünk a vén Idő és visszafelé forgatná kerekét 1848 március 15-ig. Óh igen, csak a 48-as magyarok hazaszeretete, szabadságimádása lehetett olyan lélekből fakadó, végtelen és fenséges, mint a mai március idusát ünneplő budapesti népé. A mai ünnep egy új március 15-ének kezdete, olyané, amilyent 48-ban csináltak a Petőfiék, Kossuthok, Jókaiak. Ez a nap, messze a jövőbe sugárzó fényt, örömet, boldogságot jelent a magyarnak és pusztulást az ellenségnek.

A március 15-iki ünnepekről tudósítók a következőkben számolnak be:

A Védő Ligák irredenta ünnepe.

A Védő Ligák Szövetsége ma délelőtt zászlóival és jelvényeivel a szabadság-téri irredenta szobrokhoz vonult, ahol ezrek és ezrek részvételével ünneplte meg március idusát. A fellobogozott és nemzeti drapériával bevont szónoki emelvényről Eötvényi Olivér nagyhatású beszédében méltatta az ünnep jelentőségét. Guzsba kötött nemzetünk végzetét így jellemezte, mint áldozatát erőneinek, aki soha senkit le nem igazolt, soha bosszút nem állt és a rákényszerített béke igáját kénytelen nyögö.

— Csüggedésre azonban nincs okunk — mondotta. — Mert sokat megtanultunk ellenségeinktől, de még mindig nem tanultunk meg igazán győlni!

Néhány szavaltat után Patacsi Dénes beszélt, majd a Szózat eléneklésével az ünneplő közönség lelkes hangulatban és a legnagyobb rendben elhagyta a teret.

Az egyetemi ifjuság ünnepe a Vigadóban.

A Védő Ligák gyűlésével egyidőben a zsufoltság megtelt Vigadó nagytermében a magyar egyetemi és főiskolai ifjuság, régi hagyományaihoz híven, fényes ünnepséget rendezett. A közönség sorában megjelentek: Hanuy Ferenc dr. tudományegyetemi,

Szabadságünnep a Petőfi-téren.

Petőfi ére-szobra mintha megelevenedett volna ma délután 4 órakor. Bronz-szemében örökmécs csillogott, fém-karjait szerető ölelésre tárta a körjébe tömlő ünneplő emberek végelethatalatlan csoportja felé. Jött, jött újabb és újabb tömegekben a rengeteg ember, özönlött, áradt, hömpölygött a sok magyar a szabadság Etna-lelkű költőjének és vértanújának szobrahoz.

Már a kora délutáni órákban megindult a főváros utcáiról a zarandoklás a Petőfi-térre, ahol az Ébredő Magyarok Egyesülete és az egyetemi ifjuság ünneplte március idusát, soha nem látott impozáns tömegben. A Bristol-kávéháztól az Erzsébet-hídig, a környék mellékutcain és a dunaparti villamos úttesten ember ember hátán, emberek a társadalom minden rétegéből, lelkes magyar fejeknek hatalmas erdeje viharozta itt a magyarság álmát, vágyát, hitét! Mintegy huszezer ember gyűlt itt össze, hogy meghallgassa és zúgó helyesléssel, éljenzéssel ünneplje a szónokokat, akik a mai március 15-ének jelentőségét méltatták lángoló szavakkal. A szobrot a különböző egyesületek, testületek zászlói, koszorúi dekorálták, a szobor körül pedig a szónokok és a politikai élet kiváló férfiai helyezkedtek el: Szmracsányi, Budaváry, Fangler, Taszler, Dinich nemzetgyűlési képviselők, Patacsi Dénes, Székely János, Kmoskó Mihály egyetemi tanár, az Ébredők egész vezetősége, stb.

Félőtre érkezett meg a Kossuth-induló hangjai mellett zászlókkal, koszorúkkal, s magyar ruhás lányok kíséretével az egyetemi ifjuság, amelynek énekara Csata előtt c. dallal nyitotta meg az ünnepséget.

Szmracsányi György lépett ezután a szobor talpazatára, a közönség forró, szűnni nem akaró tapsal és éljenzéssel üdvözölt. Az ováció elültével Szmracsányi megkezdte beszédét.

— Midőn e szép tavaszi márciusi napon — mondta — minden magyar ember szabadon adhat kifejezést érzelmeinek, visszapillantást kell vetnünk a közelmúltra. A Károlyi-forradalom és a zsidó zsvány-rémuralom bukása után fogadalmat tettünk, hogy keresztény Magyarországot építsünk. Reményeink azonban nem váltak be olyan mértékben, mint a nemzeti eszme és keresztény program diadala érdekében vártuk volna. A hiba nagyrészt a magyar keresztény társadalomban van, mert nem ösztökélt meg azt az egységet, amely a győzelem kivívásának előfeltétele, hanem átkos

Rejtő Sándor műegyetemi rektorok a dékánokkal együtt, Hutyra Ferenc dr. állatorvosi főiskolai rektor, Karafáth Jenő v. államtitkár, Szatmárvölgyi Tádé lengyel konzul és Mary Langseuter, a dán vöröskereszt képviselője. Az Egyetemi Énekkarok hatalmas himnusz után Törös Sándor, a Turul Bajtársi Szövetség elnöke, mondott hatásos emlékbeszédet, majd Fehlinger Mária lépett a pódiumra, aki Holley Béla „Március idusán“ című nagyhatású melodramáját adta elő a szerző zongorakísérete és Fehlinger Béla hegedűkísérete mellett. A közönség a szerzőt és az előadókat melegen ünneplte.

Wolf Károly dr. alakja jelent meg ezután a közönség szűnni nem akaró ovációja között a szónoki emelvényen.

— Azt mondják, — kezdte beszédét — hogy ünnepi beszédet kell mondanom. De én többet akarok ennél: nem beszélni akarok, hanem a lelkeimben viharozó érzésektől akarok a közönség közé dobni néhányat. A nemzet ifjusága előtt állok, azok előtt, akikről a mi nagy küzdelmünk minden eredménye függ.

— Azt mondják, hogy ma ünnep van, a magyarság ünnepe az önálló, független Magyarország gondolatának megszületését. Ennek ellenére is az én lelkeimben nem ünnepies hangulat uralkodik, hanem a keserűség, a gyász, 48 ifjusága málorkodó érintetlen területével ott volt az egész ország, de én előttem egy megalázott, megtört csonka Magyarország gyászoló ifjusága hallgatja március idusának szavait.

— Március idusa a magunkbaszállás napja nekem. Mindenütt csak romokat látok, amelyeket fel kell építenünk. Az építés feladata az ifjuság vállaira nehezedik. A munkát két sarkpont körül kell megkezdni: a független, önálló, nemzeti lét és a nemzeti hadsereg eszméje körül. A kereszténység s a nemzetiesség gondolata vezessen benneteket, s ne hagyjátok félrevezettetni magatokat; a ti jövőtökről van szó. Ne csüggedjétek! A keresztény Magyarország fel fog támadni!

Wolf Károly szavait percekig tartó lelkesedés követte. A tomboló ünneplés előlta után szavaltokat és hazafias dalokat adtak elő jeles művészeink.

Oláh Béla zárószava következett ezután, amelyben határozati javaslatot terjesztett a gyűlés elé. Az egyhangulag és zajos helyesléssel elfogadott határozati javaslat értelmében az egyetemi ifjuság azonosítja magát Zsilinszky Endre dr. vándjával, amellyel az Est-et hazaárulással bélyegzi meg és követeli a bűnös sajtó felelősségvonnását.

pártoskodás, személyes érvényesülési vágy verték éket a magyar társadalom rétegei közé. Ennek következménye, hogy az ország vezetése nem fogja össze, hanem ellenkezően a különféle érdekképviseletek egymás ellen eresztették a keresztény magyarokat. A magyar keresztény egyházakat egymás ellen akarják uszítani a liberalizmus jelszavával, amely romlását és vesztét okozta hazánknak.

— Az első szó, amelyet a liberalizmus a keresztény ébredés korában kiröpített: a „jogrend“. A jogrenddel soha semmi körülmények között sem ellenkezett, hogy a proletárdiktatúra bukása után egyesek népilet következtében veszítették életüket. Igen is, az emberi természetben rejlt erők nem törtek volna ki, ha a kormány intézményesen gondoskodott volna arról, hogy a tömeg ne legyen kénytelen maga venni elégtételt azokon, akik borzalmas bűncselekmények után elhagyhatták az országot. Eppen azok, akik jogrendet hangoztattak, gondoltanak arra a jogrendre, amely az ő bűnük folytán sújtja a csehok, oláhok és rácok területén szynlódó testvéreinket.

— Megalakult a liberális blokk, (Le velük! Kergessék vissza Vázsonyit!), amelyet zsidók csináltak. Ezt megelőzően a sajtó, amely egy éven át hallgatott és nem mert mozdulni, szemérmellenül fordult a keresztény és nemzeti irányzat ellen. Vasárnap a destruktív sajtó ellen nyilatkozott meg itt az ország keresztény közvéleménye, amit a tuloldalról nem átalottak úgy beállítani, mintha előfizetési akció lett volna. Nem szégyen, gyalázata-e, hogy Magyarország keresztény közvéleménye eltűrte ezt? (Szét kell rombolni!) Vasárnap óta biztosra lehet venni, hogy ha a kormány és a nemzetgyűlés nem intézkedik a pusztító és hazaáruló sajtó megszüntetéséről, a keresztény közvélemény maga vesz elégtételt. És amikor a destruktív sajtó ellen kimondtam azt, ami minden keresztény magyar ember lelkében kell hogy visszhangra találjon, Drodzy Győző (Lámpavasra vele! Kommunista!) a jogrend biztosítását célzó törvényjavaslat tárgyalásakor kijelenti a parlamentben, hogy azt először is ellenem kell alkalmazni. (Éljen Szmracsányi!)

— A liberalizmus újból kísért, de a magyar társadalom el van szánva arra, hogy minden forradalmi mozgolódást fegyverrel fojtsa vérébe. A trianoni béke ratifikálása folytán nemsokára ide érkezik az antant jóváélteli és ellenőrző bizottságai. Ezek amellyel, hogy az országot tönkreteszék, a liberálisok és zsidók védelmére bele akarnak avatkozni legbelső ügyeinkbe is. Amit teljesítőképességünk határáig gazdasági javainkból el tudnak vinni, ám vigyék, de ha csak egyetlen bizottság is bele mer szólni belső dol-

gainkba és zsidóprotekción akar gyakorolni, akkor leszek az első, aki vállalva a teljes szemfelelősséget, azt mondom, kergessük ki őket!

Szmracsányi tomboló lelkesedéssel fogadott be széde után az egyetemi ifjusághoz intézett néhány buzdító szót. Tanuljanak, dolgozzanak a hazáért, a magyar jövőért!

Most az egyetemi hallgatók következtek. Kovács Lajos elszavalt a Talpra magyar-t, Ruiszl Rezső Riadó c. saját költeményét, Török Zoltán tárogatón játszott el egy kuruc dalt, Benkő Gábor pedig megkoszorúta a szobrot. A koszorút ez a szalag ékesítette: A te lelkeddel új márciusra! Az egyetemi énekkar előadott egy Krasznajarszkan irt Nem! Nem! Soha! c. gyönyörű dalt.

Budaváry László lépett ezután a szobor elé.

— Ha a nagy magyar hősök — mondta — fölkelhetnének sirjukból és szólnának ezen a hazán, ereikben megfágná a vér, mert azok a nagy eszmék, amelyeket kivittak, a hitvány utódok hanyagsága és puhasága miatt szertehullottak. Magyarország ma súlyosabb rabbillincsekben nyög, mint 1848-ban. (Nem türjük!) Ne csak a társadalmi életben végezzünk tisztító munkát, de állítsa félre a nemzeti erő mindazokat, akik a hatalmas saját érdekükben játsszák ki. Micsoda szégyen, hogy Drodzy Győzők, Kerekes Mihályok, Rassay Károlyok végezhetik a maguk gyalázatos ruppertinenciájukat.

— Nem elég csak fogadkozni, de ki kell állni a porondra. Eljön még a feltámadás napja, mert szeretném látni azt a hatalmat ebben a bűnös fővárosban, amely szembe merjen szállni velünk. (Felkiáltások: Éljen a pogrom! Ne emlegessetek pogromot, mert nem a zsidó vérontás, hanem a keresztény magyarság építő munkája és verejtéke menti meg a jövőt.)

— Annnyira nagy a „jogrend“, hogy a Bécsbe menekültek hazatérésre gondolnak és Vázsonyi Vilmos már vissza is jött. Csodálatosképpen ezek a kis zsidók azon a napon érkeznek haza, amikor az antant jóváélteli bizottságát várjuk. Ugy lát-szik, mikor a bizottság jön, védelmet talál szárnyai alatt a zsidó liberalizmus is. Mi azonban nem nyugszunk, míg minden szemetet és piszkot Magyarországról földjéről el nem takarítottunk.

— A destruktív sajtó ellen küzdelem indult meg, s fölszólított mindenkit, aki magyar ember s akiben a becületnek szikrája is él, levett kalappal esküdjék föl, hogy a zsidó destruktív sajtó egyetlen példányát sem veszi kezébe! (A tömeg mint egy ember emeli esküre kezét.) Isten minket úgy segéljen!

— A zsidó liberalizmus kísérleti mozgó dására azt feleljük, el vagyunk tökéve arra, hogy az első megmozdulásra olyan vihart támasztunk, amelybe belepusztul minden bűn és szégyen, magyar legyen végre ur a saját hazájában!

A leirhatatlan lelkesedés csillapodtával Zsabi László egyetemi hallgató szavalt el saját szerzeményű alkalmi versét.

Kmoskó Mihály dr. számolt be ezután a Bécsbe tartott antiszemita kongresszusról, amelyen Magyarország Ébredőit képviselte, s az ott képviselő államok 70.000 ébredőinek üdvözlését tolmácsolt.

— Vigyázzunk — fejezte be beszédét — szervekedjünk, ne tegyünk semmi elhamarkodott lépést. Győzelemünk biztos, mert hamarosan megakotjuk a világ minden keresztény népével együtt fehér internacionalét és akkor azután a fehér forradalmat.

A nagy ünnepségen megjelentek lelkesen éltető a külföldi testvéreket, majd Kóváry János igazga olvasta fel Héjjas Iván sürgönyét, akit teendői engedtek Kecskemétről feljönni a fővárosba.

— Szíven teljes melegevel — írja Héjjas együttérzők Budapest keresztény népével. Én, m jól tudják, nem a szavak, hanem a tettek emb vagyok. Ebben a lezüllött, szerencsétlen hazában ahol a zsidóság még sohasem volt olyan p feszkedő, mint most, kötelességem a Duna-Ti közti magyar nép mellett tartott s így nem velt részt az ünnepségen. Szeretettel és melegség köszöntöm az összes megjelentet.

A roppant tömeg egztervő éljenzésébe még Erzsébet-hidról is behangzott Héjjas Iván u. Az impozáns ünnepség a Himnusz hangjaival véget.

A Múzeum-kert

Az egyetemi és főiskolai ifjuság hatalmas törvésvételével a Múzeum-kertben tartotta ünn Rezik Gyula szavaltata után Velosov György a gyarság jövőjéről mondott lelkes beszédét. A beszédet Gyarmathy János tábori lelkész mond A szónok esküvel fogadtatta meg az ifjuság, hogy az elrabolt területek visszaszerzésének szze életét. A Szózat eléneklése után az ünneplők a tőfiszoborhoz vonultak, ahol beleolvadtak az dők hatalmas tömegébe.

Apponyi a Budai Katolikus Kö

A Budai Katolikus Kör márciusi ünnepén nyi Albert gróf mondott hatalmas beszédét.

— A 48-as alkotás — mondotta — kettős volt: nemzeti és szociális. Akkor nem jutott senkinek sem ezt a két gondolatot egymással s helyezni. Akkor könnyebb volt az alkotás, c romokból kell építenünk. A munkáskérdés méában vissza kell térnünk a 48-as átalakulás méhez, amely a nemzeti és szociális gondolat bonthatatlanul egyesítette. Ha ezt a kettőt kapcsoljuk a kereszténység gondolatával, ak következő márciusi ünnepeket valódi ünnepi l latban üljük meg.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd u Budai Zenede zenekara és Balázs Árpád u dalokat adott elő.